

Reactie op een brief van Stichting Omniumscholen i.o. (hierna: Omnium) aangaande knelpunten bij het oprichten van de Omniumschool

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 september 2015

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft mij verzocht te reageren op een brief van Stichting Omniumscholen i.o. (hierna: Omnium) aangaande knelpunten bij het oprichten van de Omniumschool. Hierbij reageer ik op deze brief.

Omnium geeft aan dat ze tegen verschillende knelpunten aanlopen bij het oprichten van de Omniumschool. Medewerkers van mijn departement hebben de knelpunten met Omnium besproken. De kern van de reactie is dat – binnen de ruimte die de huidige wet- en regelgeving biedt – Omnium gewoon een school kan starten.

Een paar van de knelpunten waar Omnium tegen aanloopt zijn knelpunten die mij bekend zijn en waarvoor ik een wetsvoorstel in voorbereiding heb. Omnium geeft bijvoorbeeld aan dat ze aanloopt tegen de huidige prognosesystematiek om de belangstelling voor de school te peilen. Hierbij wordt alleen binnen de gemeentegrenzen gekeken terwijl de school leerlingen vanuit de hele regio aan wil trekken. In mijn brief aan uw Kamer van 2 juli jl. heb ik aangekondigd dat ik werk aan een wetswijziging om meer ruimte te geven voor nieuwe scholen.¹

Voor het merendeel zijn er op de andere punten veel minder belemmeringen dan Omnium denkt. Zo kan Omnium vrij invullen hoe zij de leerlingen volgt, als ze het maar duidelijk uit kan leggen aan de Inspectie van het Onderwijs. Ook is het in bepaalde gevallen mogelijk om leerkrachten van andere scholen in te zetten. Op een aantal punten werpt de huidige wet- en regelgeving wel (terechte) belemmeringen op. Deze hebben te maken met bijvoorbeeld financiële rechtmatigheid van bestedingen en de bescherming van kinderen (de fysieke eisen aan ruimte voor peuters zijn anders dan die voor 12–18 jarigen).

Omnium heeft het plan om een 0–20 jaar voorziening op te zetten. Deze voorziening bestaat uit kinderopvang, primair onderwijs en voortgezet onderwijs. Daarbij zou het volgens Omnium voor leerlingen ook mogelijk moeten zijn om al een aantal vakken in het voortgezet onderwijs te volgen, terwijl andere vakken nog in het primair onderwijs worden gevolgd. Ik juich het toe wanneer het onderwijs zo veel als mogelijk wordt aangepast aan de leerling. Dit past goed in mijn beleid voor meer gepersonaliseerd leren. Dit dient wel vorm te krijgen binnen de kaders van de wet. Een leerling kan slechts bij één school tegelijk zijn ingeschreven en het onderwijs aan de leerling moet voldoen aan de eisen van die sector. Binnen deze kaders zijn er veel mogelijkheden op dit gebied. Leerlingen die verder vooruit zijn in bepaalde vakken kunnen bijvoorbeeld al eerder extra werkverdieping krijgen op vo-niveau en vanaf schooljaar 2016/2017 kunnen docenten uit het voortgezet onderwijs ook lesgeven in hun vak in het primair onderwijs.

¹ Kamerstuk 31 135, nr. 53.

In de bijlage bij deze brief ga ik nader in op elk van de knelpunten die Omnium noemt.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
S. Dekker

Bijlage

Hieronder ga ik puntsgewijs in op de knelpunten die Omnium noemt in de brief.

Eisen inspectie voor opbrengsten

Omnium geeft aan dat de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) open zal moeten staan voor de manier waarop de school haar leerlingen zal volgen. Omnium stelt voor om dit te doen door voor alle leerlingen een ontwikkelingsperspectief op te stellen.

Binnen het inspectiekader is het vooral belangrijk dat Omnium kan uitleggen hoe ze de leerlingen volgt. De inspectie schrijft namelijk niet specifiek voor hoe scholen hun leerlingen moeten volgen. Omnium kan hiervoor dus ook gebruik maken van een ontwikkelingsperspectief voor elke leerling.

Een school voor po en vo met geleidelijke instroom, doorstroom

Omnium geeft aan dat ze een school wil oprichten voor primair onderwijs (po) en voortgezet onderwijs (vo) met geleidelijke instroom en doorstroom. Daarbij zou het volgens Omnium ook mogelijk moeten zijn om op onderdelen over te stappen naar het vo, terwijl andere vakken nog op po worden gevolgd.

Het is mooi om de onderwijsvoortgang aan te passen aan de leerlingen en ik ben ook voorstander van gepersonaliseerd leren. Dit dient echter wel vorm te krijgen binnen de kaders van de wet. Op dit gebied is ook veel mogelijk. Zo schrijft de regelgeving bijvoorbeeld niet voor welk referentieniveau een leerling gehaald moet hebben aan het eind van po. Voor het basisonderwijs geldt dat scholen ernaar moeten streven dat hun leerlingen een zo hoog mogelijk eindniveau bereiken. Voor (de kleine groep) leerlingen die er niet in slagen om 1F te bereiken gedurende de basisschool geldt dat zij dit niveau bereiken op het voortgezet onderwijs. Een aanpassing van de didactiek en het aanbod op de ontwikkelingsbehoefte van de leerling kan daarbij helpen. Leerlingen die verder vooruit zijn in bepaalde vakken kunnen ook al eerder extra werkverdieping krijgen op vo-niveau.

Een leerling kan echter maar bij één school tegelijk zijn ingeschreven. Tegelijk ingeschreven staan in het po en in het vo is dan ook niet mogelijk. Het onderwijs aan de leerling moet bovendien voldoen aan de eisen van de sector waar de leerling is ingeschreven. Zo gelden er bijvoorbeeld andere regels in beide sectoren wat betreft de bevoegdheid van leraren.

Gemeenten willen geen nieuwe scholen, schoolconcepten

Omnium geeft aan dat gemeenten huiverig zijn om basisscholen op te nemen in het plan van scholen vanwege een nog verzuild denken.

De gemeenten hebben te maken met de geldende wet- en regelgeving. Gemeenten kunnen alleen basisscholen opnemen in het plan van scholen die binnen de huidige regelgeving passen. Het is dus geen kwestie van «huiverig zijn». Op 2 juli jl. heb ik in mijn brief de plannen om deze regelgeving te wijzigen kenbaar gemaakt. Daarmee beoog ik meer ruimte te scheppen voor nieuwe schoolconcepten die kunnen laten zien dat zij voldoende waarborgen bieden voor goed onderwijs en voorzien in een behoefte van ouders en/of leerlingen.

Totdat deze wijziging is doorgevoerd blijft de huidige wet- en regelgeving echter van kracht. Mij is bekend dat verschillende gemeenten op basis van deze regelgeving inderdaad het verzoek tot opnemen van de school op het plan van scholen niet hebben ingewilligd. Het schoolbestuur heeft nu administratief beroep ingesteld tegen deze besluiten. Een andere gemeente heeft deze school wel opgenomen op het plan van scholen. Ik zal – conform de wet – voor 1 januari 2016 beslissen of de besluiten van de verschillende gemeenten juist waren en of de school in een van deze gemeenten van start mag gaan.

Regionale aannname is voor veel gemeenten onbekend terrein, waardoor prognoses anders uitvallen.

Omnium geeft aan dat potentiële leerlingenaantallen worden berekend binnen een gemeente en niet op regioniveau, terwijl hun voedingsgebied regionaal zal zijn.

Ook op dit punt hebben gemeenten zich te houden aan de geldende wet- en regelgeving en aan de uitspraak van de Raad van State dat het voedingsgebied voor prognose in het po binnen de gemeente is. Hierbij verwijs ik naar de hierboven genoemde plannen om de systematiek voor het bepalen van de belangstelling voor een school te wijzigen, zodat deze meer in lijn is met de daadwerkelijke belangstelling.

Kennis van inspecteur over andere aanpakken is wisselend

In de brief wordt aangegeven dat de kennis van de inspecteur over andere aanpakken van scholen wisselend is.

Zowel wet- en regelgeving als het toezichtskader van de inspectie geven veel ruimte om het onderwijs vorm te geven, passend bij de visie van de school en de behoeften van de leerlingen. De aanpakken die binnen het onderwijs gehanteerd worden zijn dan ook behoorlijk divers. Wel dient de school zich uiteraard te kunnen verantwoorden over de kwaliteit.

Inzet van personeel op basis van Jeugdwet, WLZ, rol van gemeenten en zorgverzekeraars

Omnium wil gebruik maken van andere (onderwijs)zorgverleners in de school voor begeleiding van leerlingen met een speciale ondersteuningsbehoefte.

Er zijn mogelijkheden om dit te doen en in het gesprek met de school is aangegeven welke mogelijkheden er op dit gebied zijn. Meer informatie hierover is te vinden op de website: www.passendonderwijs.nl.

Aanschaf van materialen en middelen voor de school

Omnium geeft aan dat hun schoolgebouw een andere inrichting zal moeten hebben. Hierover kan de school in gesprek gaan met de gemeente.

Omnium zegt ook zelf te willen beslissen over schoolmaterialen en methodieken. Hierop kan ik de school geruststellen. Scholen hebben altijd zelf de vrijheid om over hun eigen materialen en methodes te beslissen.

Inzet personeel van andere scholen, detachering, inhuur

In de brief geeft Omnium aan dat zij personeel op andere wijze wil inzetten in verband met het flexibel doorstromen van leerlingen naar het vervolgonderwijs.

Er zijn al mogelijkheden om po en vo personeel flexibel in te zetten in elkaars sector. Zo kunnen bijvoorbeeld vo-leerkrachten ingezet worden in het po, zolang zij onder de verantwoordelijkheid vallen van een bevoegde po-leerkracht. Vanaf het schooljaar 2016/2017 is het mogelijk voor vo-leerkrachten om in de vakken waarvoor zij een vo-onderwijsbevoegdheid hebben ook les te geven in het po. Als de school zich aan de wet en cao houdt, hoeven er geen problemen te zijn met inhuur en detachering van personeel. Als de leerkracht lesgeeft in het po en vo moet de school wel regelen dat daarvoor een aanstelling met andere cao van toepassing is.

Financiën voor de verschillende schooltypen

Omnium geeft in haar brief aan dat zij graag tot een totale boekhouding zou komen.

Een totale boekhouding van de kinderopvang, primair onderwijs en voortgezet onderwijs is niet mogelijk. De geldstromen voor de kinderopvang moeten gescheiden blijven van de geldstromen voor het bekostigd onderwijs. Het is immers niet toegestaan om onderwijsgeld uit te geven aan commerciële activiteiten. Binnen het bekostigd onderwijs mag geld dat bestemd is voor po wel worden uitgegeven aan het vo en andersom. Omnium moet als bestuur met een po en vo school één jaarrekening inleveren met een exploitatierekening die te scheiden is in een po-deel en een vo-deel.

Conflicterende kwaliteitseisen kinderopvang en po

In de brief wordt aangegeven dat de kwaliteitseisen voor kinderopvang en basisscholen met elkaar conflicteren.

Er zijn verschillende kwaliteitseisen voor de opvang en de school. De verschillende kwaliteitseisen zijn ingegeven vanuit de veiligheid van de kinderen. Zo zijn eisen aan de ruimtes bijvoorbeeld verschillend. De benodigde bevoegdheden van de begeleiders zijn ook anders. Daar waar kinderen uit de 0-4 kinderopvang tegelijk met leerlingen van de basisschool worden opgevangen, geldt altijd de strengste van de twee veiligheidskaders.

Aansluiting binnen verschillende samenwerkingsverband po en vo

Omnium wil een regioschool zijn met een groot voedingsgebied dat meerdere samenwerkingsverbanden overlapt.

Aansluiting bij een samenwerkingsverband vormt geen belemmering voor het oprichten van een school met een regiofunctie. Er zijn meer reguliere en speciale scholen die een regiofunctie hebben. Op basis van de wetgeving dient (het bestuur van) een vestiging aan te sluiten bij het samenwerkingsverband dat actief is in de plaats van vestiging. De school hoeft dus niet aan te sluiten bij alle samenwerkingsverbanden waar zij wel leerlingen vandaan heeft, maar geen vestiging heeft.